

Inventarisatierapport 2019

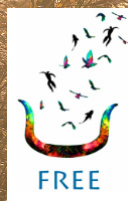

Natuurgebieden bij de Vattenfall energiecentrale Diemen

Zeehoeve, Baai van Ballast en Overdiemerpolder

C. Wiersema

Inventarisatierapport 2019:

Natuurgebieden bij de Vattenfall centrale in Diemen (voormalig NUON)

Zeehoeve, Baai van Ballast en de Overdiemerpolder

Onderzoeker: C. Wiersema
Datum: 15 april 2020
Plaats: Diemen
Organisatie: Cathy Wiersema Natuuractiviteiten
cathywiersema@outlook.com

Foto's: Arjen Boerman, Esther van der Hart, Cathy Wiersema
Vormgeving: Rolf Bron Grafisch Ontwerp

Opdrachtgever: Stichting FREE Nature

www.freenature.nl

1. Inleiding 4

2. Gebiedsbeschrijving 4

2.1 De Zeehoeve 5

2.2 Overdiemerpolder 5

2.3 Baai van Ballast 6

3. Inventarisatiemethode 7

4. Resultaten

4.1. Begrazingseffecten 7

4.2. Ontwikkelingen Baai van Ballast 8

4.3 Dood hout 10

4.4 Sloten en slootkanten 10

4.5 Hitte en afkoeling 11

5. Flora en fauna 13

5.1 Planten 13

Bijlages Bomen en struiken, planten, grassen, zeggen en russen 14-16

5.2 Zoogdieren 16

Bijlage Zoogdieren, amfibieën, reptielen en weekdieren 17

5.3 Amfibieën en reptielen 17

5.4 Meerval 18

5.5 Dagvlinders 18

Bijlage Dagvlinders 18

5.6 Libellen en juffers 19

Bijlage Libellen en juffers 19

5.7 Hommels, bijen en wespen en overige insecten 19

Bijlage Hommels, bijen en wespen en overige insecten 19

5.8 Vogels 20

Bijlage Vogels 23-24

1. Inleiding

In dit verslag staan de vogels, zoogdieren, planten, vlinders, libellen en amfibieën die voorkomen in drie gebieden van Vattenfall in het buitengebied van de gemeente Diemen. Deze gebieden zijn de Zeehoeve, de Baai van Ballast en de Overdiemerpolder. Alle gebieden liggen in de nabijheid van de elektriciteitscentrale. Sinds 1999 beheert Free in opdracht van NUON/ Vattenfall deze natuurgebieden door middel van begrazing door Schotse Hooglanders.

Vanaf 2007 zijn de natuurwaarden in deze gebieden geïnventariseerd. De inventarisatiegegevens geven informatie over voorkomende flora en fauna en geven een indicatie van soortenrijkdom, dynamiek en in grote lijnen de ontwikkeling van het gebied.

2. Gebiedsbeschrijving

De gebieden die zijn geïnventariseerd zijn de Zeehoeve, de Overdiemerpolder en de Baai van Ballast. De ligging van deze gebieden is te vinden in onderstaande afbeelding:

2.1 Zeehoeve

Het gebied de Zeehoeve is sinds 1999 begraasd. Het betreft een gebied van 5 ha. Op het laaggelegen poldertje van klei op veen is de vorige eeuw bos aangeplant van voornamelijk Canadese populier, aangevuld met essen, zoete kersen en zwarte elzen. Meidoorn en vooral braam breiden zich de laatste jaren spontaan uit. Het gebied is vooral in de winter erg nat en is doorsneden door sloten. In de vorige eeuw was het een agrarisch gebied wat hoorde bij de nabijgelegen boerderij de Zeehoeve. In de periode van 1999 tot 2009 is het gebied begraasd door 3 Konik hengsten. Koniks hebben de eigenschap om de bast van de bomen te schillen waardoor een deel van het bos is afgestorven. Als gevolg hiervan zijn in het aangeplante bos veel bomen omgewaaid wat heeft geleid tot open plekken en dood hout. In 2019 is de oppervlakte tot 5 ha uitgebreid, na uitbreiding met de dijkwand van het koelwaterkanaal. Er graast sinds 2018 een kleine sociale kudde van 3-5 Schotse Hooglanders.

© Arjen Boerman

Geboorte van een kalf

© Arjen Boerman

kennismaking kalf met kudde

2.2 Overdiempolder

Het gebied de Overdiempolder is sinds 1999 begraasd. In de periode 1999 tot 2004 is dit gebied begraasd door een groep van 5 Konik hengsten. In de periode 2004-2009 is dit gebied niet begraasd wegens werkzaamheden door de aanleg van een nieuwe brug naar de nieuwe stadswijk IJburg. Het terrein was oorspronkelijk een agrarisch gebied met twee boerderijen. Een enkele appelboom of oude es in het gebied herinnert nog aan deze periode. De Overdiempolder heeft een oppervlakte van 11 ha. en bestaat grotendeels uit aangeplant bos uit de vorige eeuw op natte klei- en veengrond. Soorten die zijn aangeplant zijn o.a. Canadese populier, schietwilg, berk en gewone es. Spontaan opgekomen zijn zwarte els, meidoorn en braam. Vooral de braam is zich de laatste jaren aan het uitbreiden. De Overdiempolder is doorsneden door sloten met ecologische oevers. Sinds 2009 wordt het gebied begraasd door een sociale kudde Schotse Hooglanders. In de lente van 2019 zijn twee kalveren geboren, waardoor de kudde bestond uit 7 Schotse Hooglanders.

2.3 Baai van Ballast

De Baai van Ballast is 5 ha. groot en ligt aan het IJmeer. Sinds 2017 wordt dit gebied begraasd door 3 Schotse Hooglanders. Voor 2017 hadden schapen van de oude zuiderzeedijk toegang tot dit terrein en werd het gebied tijdelijk bewoond door stadsnomaden. De Baai van Ballast bestaat uit zandige kades met schraalgrasland, een waterplas, en een oeverzone met riet en bos. Net als in de overige gebieden is er geen recreatie toegestaan in de natuurgebieden.

3. Inventarisatiemethode

In de drie gebieden is een kwalitatieve inventarisatie uitgevoerd voor flora en fauna in 2019. Voor elk gebied is apart gekeken naar alle soorten die er voorkomen. Voor de inventarisatie van vogels is elk gebied op twee verschillende ochtenden bezocht. Een bezoek in de herfst voor standvogels en vogels tijdens de vogeltrek en een winterbezoek voor standvogels en wintergasten. De activiteit van vogels is in de ochtenden het hoogste en daarmee is de kans groot dat alle soorten worden gehoord en/ of gezien. Daarnaast worden alle gebieden gedurende het jaar tweemaal per week bezocht voor het beheer van de Schotse Hooglanders. Hierdoor zijn aanvullende waarnemingen gedaan van vogelsoorten in de avond en van vossen en een ree. In de bijlages is een lijst met opsommingen van alle soorten in het gebied. Er is niet gekeken naar aantallen, bedekkingen of exacte locaties. Volgens de richtlijnen van SOVON-vogelonderzoek Nederland vinden deze inventarisaties plaats vanaf zonsopgang en zijn in de lente met name gericht op de herkenning van de zang van alle vogels.

Voor de flora zijn de gebieden verspreid over de perioden in het jaar geïnventariseerd. In 2019 zijn alle gebieden tweemaal geïnventariseerd op alle soorten. Voor de libellen en vlinders is met name het inventariseren op dagen wanneer de zon schijnt van belang.

4. Resultaten

In ruim 20 jaar tijd zijn de Overdiempolder en de Zeehoeve door natuurlijke begrazing veranderd. Gebieden met voornamelijk monotone bosaanplant van populier en ondergroei van brandnetels zijn veranderd naar een halfopen bos met veel dood hout en een toenemende ondergroei van bramen. Deze natuurlijke vorm van begrazing door Schotse Hooglanders heeft er voor gezorgd dat er inmiddels een bijzonder ecosysteem is ontstaan. De omgevallen bomen hebben ervoor gezorgd dat er meer licht op de bodem van het bos valt, hierdoor is het aantal plantensoorten toegenomen. Het selectieve graasgedrag heeft effect op de populatie van insecten en vlinders die afhankelijk zijn van de nectar van deze bloemen voor hun voedsel. Het natuurlijke beheer van de sloten met een jaarlijkse schouw in de herfst is belangrijk voor de populatie van libellen en kikkers in de gebieden.

In de ruim 2 jaar dat de Baai van Ballast wordt begraasd en beheerd zijn al duidelijke veranderingen in het gebied waar te nemen. De hoeveelheid riet is afgenomen door begrazing. In de Baai van Ballast heeft de zone riet langs het IJmeer een belangrijke functie voor bijzondere flora en vogels. Een evenwicht in het aantal grazers en de oppervlakte van het gebied en de beschikbare hoeveelheid voedsel voor de grazers in de winter is van belang. De Baai van Ballast is een dynamisch natuurgebied.

4.1 Begrazingseffecten

Ook in 2019 heeft de begrazing door Schotse Hooglanders gedurende het hele jaar, gezorgd voor gebieden met bijzondere natuurwaarden. De runderen maken wissels en zandkuilen en natuurlijke oevers met een rijke vegetatie. Haren uit hun vacht worden gebruikt door mezen in hun vogelnest. Zaden van planten worden verspreid over grotere afstanden doordat ze worden meegenomen in de vacht van de koeien en de stieren. Door het eten van planten zorgen deze dieren ervoor dat planten zoals de Grote Berenklauw zich niet kunnen uitbreiden en de bedekkingsgraad van deze plant in toom wordt gehouden. Doordat de Schotse Hooglanders niet alle soorten planten eten is een dynamisch natuurgebied ontstaan.

Koolmees bouwt nest van Hooglander-haai

Er is sprake van een gevarieerde overgang tussen bos en open landschap. Veel afwisseling is te vinden in biotopen door ruigtes, de aanwezigheid van natte oevers, lage kruidenvegetaties, dood hout, open plekken in het bos, ondoordringbare bramen etc.

Door het aantal dieren in de gebieden laag te houden worden de nadelige effecten van overbegrazing tegen gegaan. Insecten zijn immers afhankelijk van nectar van bloeiende planten en vogels zijn afhankelijk van overjarig riet en van struweel om in te nestelen.

4.2 Ontwikkelingen Baai van Ballast

Ondanks dat de begrazing van Schotse Hooglanders nog maar 2 jaar geleden is ingezet, zijn al wel veranderingen zichtbaar. De grazige vegetatie wordt volledig opgegeten en in de winter eten de dieren geen riet. De rietzone langs het IJmeer is van belang voor bijzondere vogelsoorten als de waterral, en de roerdomp. Vooral in de winter profiteert de baardman van de zaden in het riet. Om deze moerasvogels voor het gebied te behouden is het van belang om de rietzone langs het IJmeer te behouden door de juiste begrazingsdruk te hanteren.

Vattenfall heeft diverse bomen laten kappen waardoor er meer licht valt op de bodem van het bos, waardoor kruiden ruigtes en ondergroei kunnen ontstaan.

Bijzondere wintergasten als het nonnetje en de grote zaagbek profiteren van de rust langs de oever van de Baai van Ballast en het binnenmeertje. Ook bokjes en watersnippen op doortrek in de herfst profiteren van de natte zones en de rust in het gebied.

Wat betreft de planten blijven vooral de gele bloemen staan zoals Jacob kruiskruid, havikskruid en biggenkruid. Dit zijn goede waard- en nectarplanten voor verschillende soorten insecten en de Sint-jakobsvlinder.

4.3 Dood hout

Dood hout is in alle gebieden te vinden. Door stormen in 2019 zijn enkele populieren gedeeltelijk of geheel omgevallen. Dood hout ontstaat ook doordat schotse hooglanders in de winter af en toe de bast van bomen schillen. Vooral de bast van essen en kers is bij de dieren in trek. Bovendien zijn vooral de Zeehoeve en de Overdiempolder in de wintermaanden, zeer natte gebieden, waardoor de bomen niet diep wortelen en makkelijk omvallen. Het bestaande bos verandert in de loop van de jaren en in de open plekken kiemen nieuwe bomen en struiken. Schotse hooglanders eten en vertrappen voor een deel de jonge bomen en planten waardoor er variatie blijft bestaan in de vegetatie. De in de vorige eeuw aangeplante populieren zijn ook natuurlijk aan het afsterven, omdat populieren niet heel oud kunnen worden.

Dood hout is van essentieel belang voor insecten. Deze insecten worden gegeten door vogels. Vooral de grote bonte specht foerageert op dood hout. Bovendien hakt deze vogel holtes in dode bomen om te nestelen. Waar weer andere vogels als de halsbandparkiet en vleermuizen van profiteren.

Dood hout bij essen kan ontstaan door de essentaksterfte. Essentaksterfte wordt veroorzaakt door de schimmel vals essenvlieskelkje. De boom laat hierdoor dode takken vallen en kan langzaam afsterven. In de Overdiempolder zijn veel essen geschild door de grazers. Veel van deze essen zijn hierdoor afgestorven of hebben een secundaire bast gevormd die ze beschermt tegen vraat.

Holte van het nest van de grote bonte specht in de Overdiempolder

4.4 Sloten en slootkanten

Schotse Hooglanders zorgen voor dynamische slootkanten. Steile oevers of plotselinge slootkanten hebben plaatsgemaakt voor geleidelijke overgangen door sterk belopen oevers. Het zijn kiembedden voor moerasplanten als watermunt en blaartrekkende boterbloem.

Voor juffers en libellen zijn de oevers en de sloten geschikte plaatsen voor hun voortplanting. De sloten zijn geschikt voor het jarenlang overleven van de larven van de libellen. Vertrapte plekken door de zware hoeven zorgen voor micro biotopen voor oeverplanten en insecten.

4.5 Hitte en afkoeling

Het voorjaar van 2019 was relatief koud en droog. In de zomer zijn in Nederland en dus ook in Diemen hittestatistieken gebroken. Temperaturen boven de 35° C kwamen voor. De natte gebieden waren verdroogd, de zachte veengrond was keihard geworden en ingeklonken. Hoe groot het effect van de hitte op planten en grassen is geweest is moeilijk te zeggen omdat de bedekkingsgraad niet is gemeten tijdens inventarisaties. Voor vogels was het onmogelijk om met hun snavel nog in de aarde te komen op zoek naar voedsel. Gelukkig waren de boerenzwaluwen, die natte aarde nodig hebben voor het metselen van hun nesten vlakbij de Overdiemerpolder, al klaar met hun eerste broedsel.

De Schotse Hooglanders van de Overdiemerpolder stonden tijdens de hitte urenlang midden in de sloot om af te koelen. Hierdoor werd de bodem en de oever van de sloot langs het Amsterdam-Rijnkanaal extra vertrappt wat een gunstig effect heeft op het ontstaan van gevarieerde ecosystemen. Bij de Baai van Ballast liep een Schotse Hooglander aan het einde van de winter, door een ondiepe sloot heen op weg naar mals gras buiten het gebied aan de andere kant van de sloot. FREE Nature heeft meerdere ontsnappingen met het plaatsen van een raster weten te voorkomen.

5. Flora en fauna

In 2019 zijn waarnemingen van planten, amfibieën en reptielen, zoogdieren, insecten en vogels beschreven.

5.1 Planten

De complete lijst van aangetroffen planten in het gebied staat op pagina 14-16

In de Overdiemerpolder bloeit de zeldzame zwanenbloem in de sloot. Veel planten kenmerkend voor natte gebieden zijn te vinden in dit gebied. In de winter en bij veel regen ontstaan op veel plaatsen plas-dras situaties. Planten als wolfspoot, blaartrekkende boterbloem, veenwortel, wilgenroosje profiteren hiervan. Pitrus komt voor in de natte gebieden. De bedekking van de braam is de afgelopen jaren toegenomen, ondanks dat de Schotse Hooglanders vaak bladeren van bramen eten. De vogels profiteren van de vele bramen in de nazomer. De brandnetel komt nog relatief veel voor in de Overdiemerpolder. Het is een belangrijke waardplant voor vlinders om hun eitjes op af te zetten.

In de Baai van Ballast is door begrazing sinds 2017 het areaal riet iets verminderd en is er een oever vegetatie ontstaan met o.a. lisdodde en watermunt waar moerasvogels als de roerdomp van profiteren. Schotse Hooglanders eten het jonge groene riet en lopen door de oude rietkraag op zoek naar eten. Er zijn veel gele kruiden te vinden die door de Schotse Hooglanders niet worden gegeten. De nectar van planten als het Jacobskruiskruid is belangrijk voor vlinders, bijen en zweefvliegen. Libellen en waterjuffers profiteren van de waterplanten in het gebied. In 2019 zijn meerdere bomen gekapt hierdoor zijn open plekken in het bos ontstaan en zal de variatie van planten in het gebied toenemen.

In de Zeehoeve is het areaal braam toegenomen, ondanks de begrazing. Dit biedt kansen voor jonge boompjes als de meidoorn, els en wilg die, beschermd door de bramenstruiken, door kunnen groeien. In 2019 heeft FREE Nature her en daar bramenstruiken gemaaid om te zorgen dat de Schotse Hooglanders het hele gebied kunnen bereiken. In het gebied komen vooral planten voor die profiteren van de hoge waterstand in de winter en plas-dras gebiedjes die ontstaan bij veel regen. Doordat het populierenbos voor een groot gedeelte is afgestorven, is op de ontstane open plekken een mozaïek van kruiden en grassen te vinden. In alle gebieden komen akkerdistel, koninginnekruid, haagwinde en speerdistel voor. Insecten en vlinders profiteren van de nectar van deze plantensoorten.

Dotterbloem en zwanenbloem

Aangetroffen bomen en struiken 2019

Soort	Zeehoeve	Overdiemerpolder	Baai van Ballast
Amerikaans krentenboompje		x	
Berk	x	x	x
Boswilg	x	x	x
Canadese populier	x	x	x
Dauwbraam	x	x	x
Gewone braam	x	x	x
Gewone Es	x	x	
Gewone Esdoorn	x		x
Gewone vlier	x	x	x
Gewone vogelkers	x	x	x
Grauwe abeel		x	
Hazelaar	x		x
Hondsroos			x
Iep		x	x
Katwilg	x		x
Meidoorn	x	x	x
Schietwilg	x	x	x
Sleedoorn	x	x	
Wilde appel			x
Zoete kers	x		
Zomereik	x	x	x
Zwarte els	x	x	x

Aangetroffen planten, grassen, zeggen en russen 2019

soort	Zeehoeve	Overdiemerpolder	Baai van Ballast
Akkerdistel	x	x	x
Akkermelkdistel	x	x	
Akkervergeet-mij-nietje	x	x	x
Beekpunge	x	x	
Blaartrekkende boterbloem	x	x	x
Bosvergeet-mij-nietje	x	x	
Brede stekelvaren		x	
Duizendblad	x	x	x
Echte kamille		x	
Echte koekoeksbloem	x		x
Echte valeriaan	x	x	
Egelboterbloem	x		
Engels raaigras	x	x	
Fluitenkruid	x	x	x
Geel nagelkruid		x	x
Gele lis	x	x	x
Gestreepte witbol	x	x	x
Gewone berenklauw	x	x	x
Gewone dotterbloem	x		
Gewone engelwortel	x	x	
Gewone ereprijs	x	x	x
Gewone hennepnetel	x	x	

soort	Zeehoeve	Overdiempolder	Baai van Ballast
Gewone rolklaver	x	x	x
Gewone smeewortel	x	x	
Groot hoeblad	x	x	x
Grote brandnetel	x	x	x
Grote egelskop	x		
Grote kaardenbol	x		
Grote kattenstaart	x	x	x
Grote klapproos	x	x	x
Grote lisdodde	x	x	x
Grote klit	x	x	x
Grote teunisbloem	x		
Grote vossenstaart	x	x	x
Grote watereppe	x	x	
Grote waterweegbree	x	x	x
Grote weegbree	x	x	
Haagwinde	x	x	x
Harig wilgenroosje	x	x	
Hazenpootje			x
Heermoes	x	x	x
Heggewikke	x	x	
Hennepnetel	x	x	x
Herderstasje			x
Hondsdrif	x	x	x
Jacobskruiskruid	x	x	x
Kale Jonker	x	x	
Kikkerbeet	x	x	
Kleefkruid	x	x	x
Klein Hoeblad	x	x	
Koninginnekruid	x	x	x
Kruipende boterbloem	x	x	x
Look-zonder-look	x	x	
Madeliefje	x	x	x
Melkdistel	x	x	
Moerasandoorn	x	x	
Moerasvergeet-mij-nietje	x	x	
Paardenbloem	x	x	x
Paarse dovenetel			x
Perzikkruid	x	x	x
Pijlkruid		x	
Pinksterbloem	x	x	
Pitrus	x	x	x
Raapzaad	x	x	
Reukloze kamille	x	x	
Ridderzuring	x	x	
Riet	x	x	x
Rietgras	x	x	x
Rode klaver	x	x	x
Schapenzuring			x
Scherpe boterbloem	x		

soort	Zeehoeve	Overdiempolder	Baai van Ballast
Sint-Janskruid			x
Smalle weegbree	x	x	x
Speenkruid	x	x	x
Speerdistel	x	x	x
Veenwortel	x	x	
Veldzuring	x	x	x
Vogelmuur	x	x	x
Watermunt	x	x	x
Waterpest	x		
Waterzuring	x		
Wilde kamperfoelie			x
Witte dovenetel	x	x	x
Witte klaver	x	x	x
Witte waterlelie	x		
Wolfspoot	x	x	
Zevenblad	x	x	x
Zilverschoon	x		
Zwanenbloem	x	x	
Zwart tandzaad	x	x	x

Groot hoefblad en klein hoefblad

5.2 Zoogdieren

Eind 2019, in de winter, was er een bijzondere waarneming van een ree. De ree kwam uit het water van de derde Diem aan wal bij een van de huizen bij de Overdiempolder. Vervolgens stak hij de weg over en verdween hij in het bos van de Overdiempolder. Hieruit blijkt dat, hoewel de Overdiempolder redelijk geïsoleerd ligt door wegen en het Amsterdam-Rijnkanaal, reeën toch dit natuurgebied zwemmend kunnen bereiken. De laatste waarneming van een ree was in de periode 2010–2014 bij de Zeehoeve.

Een paar vossen kreeg in het voorjaar jongen in de Overdiempolder. In het najaar is de plek van deze vossenfamilie door werkzaamheden verwijderd voor de vestiging van Saan BV. De vossen jagen in het natuurgebied maar ook daarbuiten, zo houden ze in de omgeving de bodembroeders als bijvoorbeeld de grauwe gans in balans.

In de nabijheid van de Zeehoeve en de Baai van Ballast is de boommarter een nieuwkomer in de Diemervijfhoek. In 2019 waren er nog geen waarnemingen van de boommarter in de terreinen van Vattenfall.

Aangetroffen zoogdieren, amfibieën, reptielen en weekdieren 2019

Soort	Zeehoeve	Overdiempolder	Baai van Ballast
Mol			x
Ree		x	
Vos	x	x	x
Bruine kikker	x	x	x
Groene kikker	x	x	x
Ringslang	x	x	x
Gewone tuinslak	x	x	x
Gewone weglak	x	x	x
Grote posthoornslak		x	

5.3 Amfibieën en reptielen

Ringslangen overwinteren o.a. in de oude Zuiderzeedijk die aan de noordzijde bestaat uit basaltblokken. De oude zuiderzeedijk grenst aan het natuurgebied de Zeehoeve. In alle drie de Vattenfall-gebieden zijn ringslangen waargenomen. De eieren van ringslangen komen uit door broei in hopen vegetatie. Bij de Zeehoeve liggen belangrijke broeihopen van afval van de moestuin en tuinafval. Ringslangen kunnen goed zwemmen en eten o.a. bruine en groene kikkers. Deze amfibieën zijn in alle drie de natuurgebieden voldoende aanwezig.

Zwemmende ringslang

© Arjen Boerman

Groene kikker

5.4 Meerval

In de zomer van 2019 is een grote Europese meerval gezien in een ondiepe sloot in de Zeehoeve. Dit is een bijzondere waarneming omdat de meerval gewoonlijk in diep water voorkomt. Waarschijnlijk is de meerval opgesloten geraakt in het gebied en kan hij niet meer naar dieper water zwemmen.

5.5 Dagvlinders

Aangetroffen dagvlinders 2019

Dagvlinders	Zeehoeve	Overdiempolder	Baai van Ballast
Atalanta	x	x	x
Bont zandoogje	x	x	x
Boomblauwtje	x	x	x
Bruin Zandoogje	x	x	x
Dagpauwoog	x	x	x
Distelvlinder		x	
Gehakkelde aurelia		x	
Groot koolwitje	x	x	x
Icarusblauwtje	x	x	x
Klein koolwitje	x	x	x
Kleine vos	x	x	x

De meeste dagvlinders komen voor in de Overdiemerpolder en de Zeehoeve. Dagpauw-oog, kleine vos, koolwitjes en atalanta's profiteren van de grote variatie aan planten. Lage begroeiing bieden veel nectarplanten voor vlinders. Ruigtes en hoge begroeiing vormen goede schuilmogelijkheden. Veel vlinders zijn waar te nemen op akkerdistel, haagwinde, koninginnekruid en speerdistel.

Het gebied biedt ook voldoende waardplanten waar vlinders hun eitjes op afzetten.

In de Baai van Ballast komen ook dagvlinders voor, maar in lagere aantallen en soorten.

5.6 Libellen en juffers

Langs de oever van het meer in de Baai van Ballast komen veel juffers voor.

In de Overdiemerpolder en bij de Zeehoeve profiteren de libellen en de waterjuffers van de diverse slootjes met lage oevers. De schotse Hooglanders zorgen door het betreden van de oevers voor kuilen in de oevers, hierdoor ontstaat een geleidelijke overgang van slootkant naar de sloot met diverse kruidenvegetaties. Dit is ideaal voor de voortplanting van libellen.

Aangetroffen libellen en juffers 2019

Libellen en juffers	Zeehoeve	Overdiemerpolder	Baai van Ballast
Azuurwaterjuffer	x	x	x
Blauwe glazenmaker	x	x	x
Bruine glazenmaker	x	x	x
Grote keizerlibel	x	x	x
Heidelibel	x	x	x
Paardenbijter	x	x	x
Variabele waterjuffer	x	x	x
Vroege glazenmaker	x	x	x
Weidebeekjuffer		x	x

5.7 Hommels, bijen, wespen en overige insecten

Aangetroffen overige insecten 2019

Overige insecten	Zeehoeve	Overdiemerpolder	Baai van Ballast
Aardhommel	x	x	x
Akkerhommel	x	x	x
Boomhommel	x	x	
Honingbij	x	x	
7-stippelig	x	x	x
lieveheersbeestje		x	
Elzenhaantje	x	x	x
Strontvlieg	x	x	x
Hoornaar	x	x	x
Pissebed	x	x	x
Schrijvertje	x		
Soldaatje		x	

5.8 Vogels

In 2019 zijn de wintervogels geïnventariseerd. Deze zogenoemde wintergasten bestaan uit vogels die uit Scandinavië en Rusland komen overwinteren in Nederland en uit de vogels die het hele jaar in Nederland leven, de standvogels. In de herfst zijn de trekvogels geïnventariseerd. Dat zijn de vogels die vanuit hun broedgebieden in Scandinavië een stop maken in Nederland op hun trek naar het zuiden. Om een vergelijking te kunnen maken met de vorige jaren zijn ook de waarschijnlijke broedvogels in de bijlage opgenomen. In 2020 worden de broedvogels in het voorjaar geïnventariseerd tijdens de broedperiode tussen 15 maart en 16 juni 2020.

De roep van de bosuil was op meerdere avonden in de Overdiempolder te horen. De bosuil was voor het laatst gehoord bij de Zeehoeve in 2016. Of de bosuil zal gaan broeden is ook afhankelijk van de aanwezigheid van de havik in het voorjaar. De groene specht is meerdere keren waargenomen in de Overdiempolder. Dit betekent dat er voldoende mieren in het gebied aanwezig zijn voor deze nieuwe soort in het gebied.

De grote zilverreiger is in alle 3 gebieden van de Vattenfall foeragerend gezien. Vanuit de Oostvaardersplassen heeft de grote zilverreiger zich in de afgelopen jaren snel in aantal verspreid over Nederland. In de natuurgebieden rondom de Vattenfall centrale is duidelijk dat deze vogel voldoende voedsel vindt. De “gewone” blauwe reiger is foeragerend te vinden in de gebieden, het aantal is vergelijkbaar met de “nieuwkomer” de grote zilverreiger. De reigers profiteren van de Schotse Hooglanders. De hoeven van de runderen verstoren insecten en kikkers en de reigers maken hier dankbaar gebruik van. De relatie tussen de runderen en vogels is ook waar te nemen bij de eksters. Deze vogels pikken onge-dierte, waaronder teken, weg uit de dikke vacht van de Schotse Hooglanders.

Ekster en Schotse Hooglander

Door onder andere klimaatverandering vestigt de Cetti's zanger vanuit zuidelijke landen zich steeds verder naar het noorden. Deze standvogel is in de winter duidelijk hoorbaar in de Baai van Ballast. Een andere bijzondere vogelsoort is de baardman. Deze vogels foerageren in de winter op rietzaden. Meer vogels hebben baat bij de rust in de gebieden van Vattenfall omdat er geen recreatie is toegestaan. De roerdomp en de waterral zijn bijzondere waarnemingen in de Baai van Ballast. Deze vogelsoorten leven verborgen in het moeras met hoog riet en zijn lastig waar te nemen. Watersnippen komen alleen op doortrek in de natte gebieden voor.

Holenbroeders als mezen, grote bonte specht en de halsbandparkiet profiteren van het beheer in de natuurgebieden. Deze vogels zijn afhankelijk van hollen in oude bomen of van dood hout waar gaten in kunnen worden gehakt. Doordat dood hout in de gebieden blijft liggen, kunnen veel vogels insecten vinden in het dode hout.

Roofvogels als buizerd, sperwer, havik en torenvalk jagen in de gebieden. In de winter, tot begin maart waren er grote groepen koperwieken en een paar kramsvogels aanwezig in de Overdiempolder. Grote groepen sijsjes foerageren in de winter op de zaden van de elzen. Putters profiteren van de zaden van de kaardenbol en van andere zaden in de natuurgebieden.

Over de effecten van begrazing op de vogelstand is veel geschreven door voor- en tegenstanders van begrazing. Veel zangvogels broeden in struweel en riet. Ondergroei onder bomen, bramen en meidoorn zijn van belang voor vogelsoorten als de nachtegaal en de grasmus. Het is van belang dat struweel en riet behouden blijft en dat de begrazingdruk in balans is met de gebiedsontwikkeling.

Krooneend

De ijsvogel profiteert van de zachte winter van 2019/2020. Hierdoor herstelt de populatie van ijsvogels na een koude inval in het voorjaar van 2018. In alle drie de gebieden is de ijsvogel te zien en / of te horen. Doordat het water van de koelwaterkanalen van de elektriciteitscentrale niet bevroest, kunnen de ijsvogels tijdens een vorstperiode toch nog in het open water kleine visjes vangen. In de afgelopen jaren hebben jaarlijks ijsvogels gebroed in de buurt van deze koelwaterkanalen. Ijsvogels kunnen tot drie broedsels per voorjaar hebben. Afhankelijk van predatiedruk door vos en rat, kan de populatie snel herstellen na een strenge winter.

Ijsvogel

Aangetroffen vogels 2019

Soort	Overdiempolder	Baai van Ballast	Zeehoeve
Aalscholver	x	x	x
Baardman		x	
Blauwborst		x	
Blauwe reiger	x	x	x
Boerenwaluw		x	x
Bokje	x		x
Boomkruiper	x	x	x
Bosrietzanger		x	
Bosuil	x		
Braamsluiper	x		
Buizerd	x	x	x
Cetti's zanger		x	
Dodaars		x	
Ekster	x	x	x
Fazant	x	x	x
Fitis	x	x	x
Fuut		x	
Gaai	x	x	x
Gekraagde roodstaart	x		
Geoorde Fuut		x	
Goudhaantje	x	x	
Grasmus	x	x	x
Grauwe Gans	x	x	x
Grauwe vliegenvanger	x		
Groene specht	x		
Groenling	x	x	
Goudvink	x	x	x
Grote bonte specht	x	x	x
Grote gele kwikstaart		x	x
Grote zaagbek		x	
Grote Zilverreiger	x	x	x
Halsbandparkiet	x		
Havik	x		
Heggenmus	x	x	x
Houtduif	x	x	x
Ijsvogel	x	x	x
Kauw	x	x	x
Kleine Karekiet	x	x	x
Kleine Mantelmeeuw	x		
Kneu		x	
Knobbelzwaan	x		x
Koekoek	x	x	
Kokmeeuw		x	
Kolgans	x	x	x
Koolmees	x	x	x

Soort	Overdiemerpolder	Baai van Ballast	Zeehoeve
Koperwiek	x	x	x
Krakeend	x	x	x
Kramsvogel	x	x	
Krooneend		x	
Kuifeend		x	
Matkop	x	x	x
Meerkoet	x	x	x
Merel	x	x	x
Nachtegaal	x		
Nijlgans	x	x	
Nonnetje		x	
Oeverzwaluw		x	x
Pimpelmees	x	x	x
Putter	x	x	x
Rietgors		x	x
Rietzanger	x	x	x
Roerdomp		x	
Roodborst	x	x	x
Smelleken	x		
Sperwer	x		
Spreeuw	x	x	x
Staartmees	x	x	x
Stormmeeuw		x	
Tafeleend		x	
Tjif Tjaf	x	x	x
Torenavalk	x	x	x
Tuinfluit	x	x	x
Vink	x	x	x
Vlaamse Gaai	x	x	x
Waterhoen		x	
Watersnip		x	
Waterral		x	
Wilde eend	x	x	x
Winterkoning	x	x	x
Witte kwikstaart	x	x	x
Zanglijster	x	x	x
Zeearend		x	
Zwarte Kraai	x	x	x
Zwartkop	x	x	x

volgende pagina:

koperwiek, grote zilverreiger, putter, goudhaan, staartmees, zwartkop, fuut, aalscholver

